

РЕЗЮМЕТА

на рецензираните публикации на гл. ас. д-р Пламена Пенова
за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“
професионално направление 3.6. Право (Конституционно право)

Монография „Министерският съвет в българския парламентарен модел“, Балтика-2002, Б., 2023, 556 страници, ISBN 978 – 619 – 7353 – 73 – 0.

Научното изследване е посветено на правителството – Министерският съвет – и неговото функциониране в българския парламентарен модел, възприет с Конституцията на Република България от 1991 г.

Структурата на изложението съдържа въведение, четири глави, заключение, библиография.

Въведението представя в обобщен вид проблематиката на изследваната тема. В него се разглежда сложната юридическа и политическа същност на Министерския съвет – като висш орган, комуто Конституцията възлага изпълнителната власт в Република България. Посочва се, наред с това, значимостта на изследваната тематика за конституционното право и за други правни отрасли, а от там – и интердисциплинарният характер на изследването. Въведението поставя фокус върху многоаспектния характер на правителството, върху необходимостта от изследване освен на теоретичните, но и на практическите измерения на правителствената дейност, и върху необходимостта от изследване на взаимодействието на правителството с институциите на публичната власт в парламентарния модел на Република България .

В глава първа на монографията се изследва конституционният модел на републиканското парламентарно управление в България. Извеждат се основните структурни елементи на парламентарното управление и особеностите, които отличават националния парламентарен модел от всеки друг конституционен модел в сравнителен аспект, и най-вече неговите отлики от британския парламентаризъм, който в теоретичен аспект се възприема като класически образец на парламентарно управление. В глава първа се разглеждат теоретичните фундаменти на формите на държавно управление, на техните основни разновидности, познати в сравнителен аспект и в българската конституционна теория, на понятието „парламентарно управление“. Важен аспект на изследването в тази част е анализът на конституционноправната уредба, свързана с взаимодействието на Министерския съвет с Народното събрание, с президента на

републиката, с органите на съдебната власт и Конституционния съд. По този начин се разкрива динамичният характер на отношенията между институциите на публичната власт и ролята на Министерския съвет в тези отношения.

Втората глава е посветена на конституционното положение на правителството в Република България. В нея се изследва понятието за правителство, разглеждат се основните теоретични постановки по въпроса, както и особеностите при използване на терминологията, свързана с правителството и с изпълнителната власт в контекста на изследваната тематика. Представен е подробен анализ на процедурата по образуване на Министерския съвет в България, на нейните теоретични, сравнителни и практически аспекти, на нейните особености в действащия парламентарен модел. В изложението се разглеждат и отделните видове правителства, познати на конституционната система в България, посочват се разликите между тях от гледна точка на юридическите и политическите им измерения и се анализират техните особености. Тази част на изследването е посветена на традиционните елементи от конституционното положение на Министерския съвет и на министрите – разглеждат се срокът на пълномощия (мандат), структурата на правителството, съставът на Министерския съвет. Особено внимание е обърнато и на конституционноправния статус на членовете на Министерския съвет.

В глава трета се изследват функциите и правомощията на Министерския съвет. Правомощията на Министерския съвет се обособяват в две големи групи – самостоятелни и несамостоятелни. Наред с това третата глава съдържа и подробен анализ на юридическите актове на Министерския съвет, на техните видове, характеристики, особености. Специално внимание се отделя на процедурните аспекти от организацията и дейността на Министерския съвет, подробно се разглеждат процедурите, съгласно които функционира Министерския съвет като колегиален орган и начините, по които правителството взема решения и приема своите актове. Изложението в тази му част се съчетава с подробен анализ на правната уредба и на нейните проблеми в практиката, като и се предлагат съответни решения.

Глава четвърта е посветена на отговорността на правителството. В нея се разглеждат традиционни за парламентарното управление институти като парламентарния контрол, който Народното събрание упражнява върху правителството и министрите, и неговите аспекти и разновидности, установени в правната система на Република България. Разбира се, специално внимание се отделя и на политическата отговорност на Министерския съвет като колективен орган, която е класически белег на парламентарното управление. Същевременно в изложението се представя

анализ и на индивидуалната отговорност – политическа и юридическа на всеки министър.

В заключението в обобщен вид се представят най-важните изводи от съдържащия се в изследването анализ на функционирането на Министерския съвет в българския парламентарен модел.

Monography: Council of Ministers in the Bulgarian Parliamentary Model, Baltica-2002, V., 2023, 556 pages, ISBN 978 – 619 – 7353 – 73 – 0.

This scientific study is dedicated to the government - the Council of Ministers - and its functioning in the Bulgarian parliamentary model adopted with the Constitution of the Republic of Bulgaria of 1991.

The structure of the exposition contains an introduction, four chapters, a conclusion, and a bibliography.

The introduction summarises the problems of the topic researched. It examines the complex legal and political essence of the Council of Ministers as a supreme body, to which the Constitution assigns the executive power in the Republic of Bulgaria. In addition, the importance of the researched topic for constitutional law and for other legal branches is indicated, and hence - the interdisciplinary character of the research. The introduction focuses on the multiple aspects of the government, on the need to study not only the theoretical, but the practical dimensions of government activity as well, and on the need to study the interaction of the government with the institutions of public power in the parliamentary model of the Republic of Bulgaria.

Chapter One of the monograph examines the constitutional model of the republican parliamentary government in Bulgaria. The main structural elements of parliamentary government and the features that distinguish the national parliamentary model from any other constitutional model in a comparative aspect are brought out, and especially its differences from British parliamentarism, which in a theoretical aspect is perceived as a classic model of parliamentary government. In the first chapter, the theoretical foundations of the forms of government, of their main varieties (known in a comparative aspect in the Bulgarian constitutional theory as well) of the concept of "parliamentary government" are considered. An important aspect of the research in this part is the analysis of the constitutional legal framework connected with the interaction of the Council of Ministers with the National Assembly, with the President of the Republic, with the bodies of the judiciary and the Constitutional Court. In this way, the dynamic nature of the relations between the public power institutions and the role of the Council of Ministers in these relations is revealed.

Chapter Two is dedicated to the constitutional position of the government in the Republic of Bulgaria. It examines the concept of government, the main theoretical understandings of this issue, as well as the characteristics of using

the terminology related to government and executive power in the context of the topic researched. A detailed analysis of the procedure for constituting the Council of Ministers in Bulgaria, its theoretical, comparative and practical aspects, and its characteristics in the current parliamentary model are presented. The exposition examines the different types of governments known to the constitutional system in Bulgaria; it points out the differences between them from the perspective of their legal and political dimensions, and analyses their characteristics. This part of the study is dedicated to the traditional elements of the constitutional position of the Council of Ministers and to the ministers - the term of office (mandate), the structure of the government, the composition of the Council of Ministers are considered. Particular attention has been paid to the constitutional status of the members of the Council of Ministers.

Chapter Three examines the functions and powers of the Council of Ministers. The powers of the Council of Ministers are divided into two large groups - independent and non-independent. In addition, the third chapter also contains a detailed analysis of the legal acts of the Council of Ministers, their types, characteristics, features. Special attention is paid to the procedural aspects of the organisation and activity of the Council of Ministers, procedures according to which the Council of Ministers functions as a collegial body, and the ways in which the government makes decisions and adopts its acts are examined in detail. The presentation in this part is combined with a detailed analysis of the legal system and its problems in practice, and corresponding solutions are proposed.

Chapter Four is about the responsibility of the government. It examines traditional institutions for parliamentary governance, such as the parliamentary control exercised by the National Assembly over the government and ministers, and its aspects and varieties established in the legal system of the Republic of Bulgaria. Of course, special attention is also paid to the political responsibility of the Council of Ministers as a collective body, which is a classic feature of parliamentary government. At the same time, the text presents an analysis of the individual responsibility – political and legal – of each minister.

To summarise, the most important conclusions from the analysis of the functioning of the Council of Ministers in the Bulgarian parliamentary model contained in the study are presented.

СТАТИИ

1. Нормативните актове на Министерския съвет. Същност и особености. - В: Конституционни изследвания 2018 г. Актуални тенденции в демократичния конституционализъм. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, С., 2021, 135 – 149, ISBN 978 – 954 – 07 – 5183 – 2.

В статията се изследва тематиката, свързана с нормативните актове на Министерския съвет. Авторът се фокусира върху нормативните актове, приемани от правителството, разглежда техните видове и особеностите, които проявяват в правната система. Разглеждат се постановленията, правилниците и наредбите. На дискусия се поставя въпросът за допустимостта Министерския съвет да приема инструкции от гледна точка на обстоятелството, че конституционният текст на чл. 114 от Конституцията не предвижда Министерският съвет да приема инструкции, а те се въвеждат на ниво закон – в Закона за нормативните актове.

Normative Acts of the Council of Ministers. Essence and Characteristics. In: Constitutional Studies 2018. Current trends in the Democratic Constitutionalism. St Kliment Ohridski University Publishing House, С., 2021, 135 – 149, ISBN 978 – 954 – 07 – 5183 – 2.

The article examines the topics related to the normative acts of the Council of Ministers. The author focuses on the normative acts adopted by the government, examines their types and the peculiarities they manifest in the legal system. The decrees, rules and regulations are reviewed. The issue of allowing the Council of Ministers to accept instructions from the point of view of the fact that the constitutional text of Art. 114 of the Constitution does not provide for the Council of Ministers to accept instructions, which are introduced at the level of law - in the Normative Acts Act.

5. Конституционни принципи и тяхното отражение в местното самоуправление в България, в сборник Приложение на конституционните принципи в публичното и частното право: юбилейна международна научна конференция, по случай 25 години Юридически факултет на ВТУ "Св. св. Кирил и Методий" и 25 години от приемане на Конституцията на Р България, 6-7 окт. 2016., Университетско издателство "Св. св. Кирил и Методий", В. Търново, 2017, 165-174, ISBN:978-619-208-118-8.

Писаните конституции се изграждат на основата на принципи и начала, които функционират заедно и формират конституционния облик на управлението. Всеки конституционен институт се изгражда върху основните конституционни принципи, които предопределят неговата роля в обществото. В системно единство конституционните принципи очертават същността на местното самоуправление като конституционен институт и социално явление. Местното самоуправление е среда за различни принципи на представителното демократично управление – на народния суверенитет, на разделението на властите, на политическо представителство и на принципа на публичност. Съгласно Конституцията

на Република България от 1991 г. местното самоуправление се определя от политическата форма на държавата.

Constitutional principles and their reflection in the local self-government in Bulgaria, In: Application of constitutional principles in public and private law: jubilee international scientific conference, on the occasion of 25 years of the Faculty of Law of VTU "St. St. Cyril and Methodius" and 25 years since the adoption of the Constitution of the Republic of Bulgaria, 6-7 Oct. 2016., University Press. "St. St. Cyril and Methodius, V. Tarnovo, 2017, 165-174, ISBN 978-619-208-118-8.

The written constitutions are built on the basis of principles, altogether forming the constitutional government appearance. Every constitutional Institute is based on the fundamental constitutional principles which predefine its role in the society. As a system unity, the constitutional principles outline the nature of the local self-government as a constitutional institute and a social phenomenon. The local self-government is the environment for variety of principles of the representative democratic government, e.g. national sovereignty, vertical segregation of powers, political representation and principle of publicity. According to the Constitution of the Republic of Bulgaria since 1991, the local self-government is determined by the political form of the state.

3. Конституционноправни аспекти на парламентарния имунитет. – В: Конституционни изследвания 2014-2015. 25 години демократична трансформация в Република България, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, С., 2017, 432-451, ISBN 978 – 954 – 07 – 4298 – 4.

Статията разглежда парламентарния имунитет от гледна точка на конституционноправната наука, доколкото имунитетът има проявления и в други правни отрасли. Представени са теоретичните основи на понятието, същността на парламентарния имунитет, както и конституционноправната уредба на института в България и на отделните негови елементи – наказателната неотговорност и наказателната неприкосновеност на народния представител. В изследването се представят и отделни сравнителни аспекти на правилата на парламентарния имунитет в различни държави.

Constitutional Legal Aspects of Parliamentary Immunity. In: Constitutional Studies 2014-2015. 25 years of democratic transformation in the Republic of Bulgaria; St Kliment Ohridski University Publishing House, С., 2017, 432-451, ISBN 978 – 954 – 07 – 4298 – 4.

The article examines parliamentary immunity from the point of view of constitutional law science, insofar as immunity has manifestations in other legal branches as well. Theoretical foundations of the concept, the essence of parliamentary immunity, as well as constitutional legislation on this institute in Bulgaria and its separate elements - criminal irresponsibility and criminal immunity of people's representatives - are presented. The study also presents separate comparative aspects of the rules of parliamentary immunity in different countries.

4. Относно избора на кметове в българския модел на местно самоуправление. – В: Конституционни изследвания 2014-2015. 25 години демократична трансформация в Република България. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, С., 2017, 157-175, ISBN 978 – 954 – 07 – 4298 – 4.

Фокусът на изследването е насочен към някои от проблемните въпроси на правната уредба и практиката по конституиране на кметовете в българския модел на местно самоуправление. Те са свързани с твърде чести и в повечето случаи непродиктувани от интересите на населението на териториалните общности изменения на законодателството, чрез които периодично се въвежда ту пряк, ту непряк избор – от общинския съвет – при конституиране на някои от кметовете. Представени са теоретични аргументи, свързани с дискусията относно предимствата или недостатъците на прекия и на непрекия избор на кметовете. Съвременните тенденции отчитат предимствата на прекия избор на кметовете и въвеждането му в нарастващ брой системи на местно самоуправление в сравнителен аспект. Обръща се внимание на особеностите на институцията кмет на район в България като институция. Достига се до извод, че непрекият избор е по-подходящ при конституиране на институцията в контекста на установения в България модел на местно самоуправление и административно-териториално устройство.

On the Election of Mayors in the Bulgarian Model of Self-Government, Constitutional Studies 2014-2015. 25 years of democratic transformation in the Republic of Bulgaria. St Kliment Ohridski University Publishing House, C., 2017, 157-175, ISBN 978 – 954 – 07 – 4298 – 4.

The focus of the study is on some of the problematic issues of the legal framework and the practice of constituting mayors of the Bulgarian model of local self-government. They are related to amendments to the legislation which are too frequent and in most cases not dictated by the interests of the population of the territorial communities, and through them a direct or indirect election is periodically introduced - by the municipal council - in the inauguration of some of the mayors. Theoretical arguments related to the discussion on the advantages

or disadvantages of direct and indirect election of mayors are presented. Modern trends consider the advantages of the direct election of mayors and its introduction in a growing number of local self-government systems in a comparative aspect. Attention is paid to the features of the institution of the mayor of a region in Bulgaria, as an institution. Conclusion is reached that indirect election is more appropriate in establishing the institution in the context of the model of local self-government and administrative-territorial organisation in Bulgaria.

5. Местното самоуправление при действието на Търновската конституция. – В: 135 години от приемането на Търновската конституция, Сборник от научна конференция, посветена на 135-ата годишнина на Търновската конституция., редактор/и: съст. и науч. ред проф. д-р Васил Мръчков, Сиби, 2014, 299-311, ISBN:978-954-730-891-6.

Изложението представя анализ на местното самоуправление, функционирало в България при действието на Търновската конституция. В чл. 3 на Търновската конституция се уреждат основите на местното самоуправление – от една страна, се урежда административно-териториално деление на територията на страната, а от друга страна, се въвежда принципът на местно самоуправление в общините. Административно-териториалното деление и местното самоуправление се представят и от гледна точка на законодателната уредба, действала към онзи момент – Привременните правила за общинско градско и селско управление от 1879 г., Закон за административното териториално деление на Княжество България от 1880 г., Закон за общините и градското управление от 1882 г., Закон за градските общини и Закон за селските общини 1886 г., Наредба-закон за градските общини от 1934 г. и Наредба-закон за селските общини от 1934 г.

Local Self-Government during the Tarnovo Consitution, 135th Anniversary of Adopting Tarnovo Constitution, Collection of Scientific Conference dedicated to the 135th Anniversary of the Tarnovo Constitution, edited/compiled by Prof. Vasil Machkov, Sibi, 2014, 299-311, ISBN: 978-954-730-891-6.

The text presents an analysis of the local self-government which functioned in Bulgaria during the operation of the Tarnovo Constitution. In its Art. 3, Tarnovo Constitution regulates the foundations of local self-government: on the one hand, the administrative and territorial division of the country's territory was regulated, and on the other hand, the principle of local self-government in municipalities was introduced. The administrative and territorial division and local self-government are also presented from the point of view of the legislation in force at that time - the Provisional Rules for

Municipal Urban and Rural Government of 1879, the Administrative Territorial Division of the Principality of Bulgaria Act of 1880, Municipalities and Town Government Act 1882, Urban Municipalities Act and Rural Municipalities Act 1886, Urban Municipalities Ordinance 1934 and Rural Municipalities Ordinance 1934.

СТУДИИ

1. Имуניתет на политическите представители – сравнителни аспекти и съвременни тенденции. – В: Конституционни изследвания 2017. "Постдемократичният" конституционализъм, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", С., 2021,, ISBN 978-954-07-5179-5, с. 135-161.

Изложението представя анализ на конституционния институт на парламентарния имунитет в сравнителен аспект. Представят се двете основни системи на парламентарен имунитет, възприети от държавите по света и се проследява историческото им възникване, тяхното установяване, и развитието на конституционния институт. Изследването представя теоретичните основи на юридическата неотговорност и юридическата неприкосновеност на депутатите в сравнителен аспект, както и на правната уредба правилата, чрез които функционира парламентарния имунитет в отделни държави.

Immunity of Political Representatives – comparative aspects and contemporary trends, Constitutional Legal Studies, 2017. "Post-Democratic Constitutionalism", St Kliment Ohridski University Publishing House, С., 2021,, ISBN:978-954-07-5179-5, с. 135-161.

The text presents an analysis of the constitutional institution of parliamentary immunity in a comparative aspect. The two main systems of parliamentary immunity adopted by countries around the world are presented and their historical origin, their establishment, and the development of the constitutional institute are traced. The study presents the theoretical foundations of parliamentary irresponsibility and parliamentary immunity, as well as the regulation of the various rules by which parliamentary immunity functions in individual countries.

2. Имуניתетът в действащото конституционно право на Република България – видове и правна уредба. – В: Конституционни изследвания 2016 г. 70 години република, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 2018, 126-162, ISBN 978-954-07- 4556-5.

Изследването е посветено на отделните видове имунитет, установени на конституционно и на законово ниво в Република България. В него се

представят и анализират отделните видове имунитет, който се предоставя по конституционен или законодателен път на титулярите на различни институции в България. Така предмет на анализ са същността, белезите и особеностите на имунитета на народните представители, предоставен им от Конституцията под формата на наказателна неотговорност и наказателна неприкосновеност, имунитетът на конституционните съдии, имунитетът на президента, имунитетът на съдиите, прокурорите и следователите, установен в Конституцията под формата на наказателна и гражданска неотговорност, имунитетът на омбудсмана, и имунитетът на кандидатите за изборни длъжности под формата на наказателна неприкосновеност. Що се отнася до последните два от гореизброените видове имунитет – имунитетът на омбудсмана и имунитетът на кандидатите за изборни длъжности – те се установяват на законово ниво, а не с текстове на Конституцията от 1991 г.

Immunity in the Valid Constitutional Law of the Republic of Bulgaria – types and legislation, Constitutional Studies 2016, 70th Anniversary of the Republic, St Kliment Ohridski University Publishing House, 2018, 126-162, ISBN:978-954-07-4556-5.

The study is dedicated to the individual types of immunity established at the constitutional and statutory level in the Republic of Bulgaria. It presents and analyses the individual types of immunity granted constitutionally or legislatively to title holders of various institutions in Bulgaria. Thus, the subjects of analysis are the essence, characteristics and features of people's representatives' immunity granted by the Constitution in the form of criminal immunity and impunity, immunity of constitutional judges, immunity of the president, of judges, prosecutors and investigators, stipulated in the Constitution in the form of criminal and civil immunity, immunity of the ombudsman and of candidates for elective offices in the form of criminal impunity. As for the last two types of immunity listed above – the immunity of the ombudsman and the immunity of the candidates for elective offices – these are established at the legal level, not in the texts of the 1991 Constitution.

3. Конституционни гаранции на правото на местно самоуправление. – В: Конституционни изследвания 2012-2013 г. Конституционноправна защита на основните права и свободи, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", С., 2014, 341-366, ISBN 978-954-07-3786-7.

В студията местното самоуправление се разглежда чрез едно от неговите проявления – като право на териториалната общност и на нейното население да се самоуправляват. Авторът изследва различните гаранции, предвидени в Конституцията и законодателството, за

упражняване на правото на местно самоуправление в България. На първо място, се посочва чл. 2, ал. 1 от Конституцията, който определя България като „единна държава с местно самоуправление“. Представени са и легални дефиниции за местно самоуправление, въведени с чл. 3, т. 1 от Европейската харта за местно самоуправление и с чл. 17 от Закона за местното самоуправление и местната администрация. Освен това гаранциите на правото на местно самоуправление се обособяват в две големи групи и се разглеждат подробно като институционален аспект на конституционните гаранции на правото на местно самоуправление и политически аспект на конституционните гаранции на правото на местно самоуправление.

Constitutional Guarantees of the Right of Local Self-Government, Constitutional Studies 2012-2013; Statutory Constitutional Protection of the Main Rights and Freedoms, St Kliment Ohridski University Publishing House, С., 2014, 341-366, ISBN:978-954-07-3786-7.

In the study, local self-government is considered through one of its manifestations – as the right of the territorial community and its population to self-govern. The author examines the various guarantees provided for in the Constitution and legislation for exercising the right to local self-government in Bulgaria. First of all, Art. 2, para. 1 of the Constitution is mentioned, defining Bulgaria as a "unitary state with local self-government". Legal definitions of local self-government introduced by Art. 3, clause 1 of the European Charter for Local Self-Government and by Art. 17 of the Local Self-Government and Local Administration Act. In addition, the guarantees of the right to local self-government are divided into two large groups and are examined in detail - institutional aspect of the constitutional guarantees of the right of local self-government and political aspect of the constitutional guarantees of the right of local self-government.

4. Прекратяване на мандата на Народното събрание, под печат, Юридическо списание на Нов Български университет, ISSN 1314-5797.

Студията е посветена на изследването на въпросите, свързани с прекратяване на пълномощията на представителната институция в България – Народното събрание. Те са изрично посочени в Конституцията на Република България от 1991 г. Извън посочените в Конституцията, не е възможно прекратяване на пълномощията на органа на законодателната власт на други основания. Съгласно Основния закон мандатът на парламента се прекратява с изтичане на срока на неговите пълномощия, с разпускане на Народното събрание от президента или с произвеждането на избори за Велико народно събрание, които са разгледани подробно от автора.

Termination of the mandate of the National Assembly, Law Journal of NBU, ISSN 1314-5797.

This study is dedicated to the issues of termination of the powers of the representative institution in Bulgaria - the National Assembly. They are explicitly stated in the Constitution of the Republic of Bulgaria from 1991 and outside of them it is not possible to terminate the powers of the legislative body. According to the Basic Law, the mandate of the Parliament can be terminated with the expiration of the term of its powers, with dissolution of the parliament by the President or with the holding of elections for the Grand National Assembly.